

Szerkesztési iroda:
Rimaszombat, Losonezi-utca 24 sz. a. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bérmertetlen levelek nem fogadtatnak el.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Előfizetési díj:
Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN HÉT VASÁRNAPJÁN.

Kiadó-hivatal:
R-szombat, Losonezi-utca 24. sz. **Rábely Miklós** könyvnyomdájában. — Ide intézendők a kiadó-hivatalt illető előfizetési pénz-, hirdetmény-, nyilttér- és felszólamlások.

Hirdetési díj:
Egy négy hasábos petütsor térfogata 5 kr.
Bélyegdíj: minden beiktatás után 30 k.

Nyilttér:
Egy sor 20 kr.

Előfizetéseket elfogad: A „Gömör-Kishont“ kiadó-hivatala Rimaszombat Losonezi-utca 24. sz., nemkülönben minden hazai postahivatal. — Az előfizetéseket legezelszerűben postautalvány útján eszközölhetők. — **Hirdetéseket** csupán a kiadó-hivatal vesz fel.

A hírlapírók nyugdíjintézete.

A mult év július elejével alakult meg a fővárosban egy intézet, melynek célja a napisajtó munkásait, a hírlapírókat, ha öregség vagy betegség következtében munkaképtelenné váltak, az élet nyomora és kétségbeesése ellen biztosítani. Ez intézet a hírlapírók nyugdíjintézete.

A humanizmus szempontjából ép úgy indokolt, mint társadalmilag jogosult és szükséges törekvés az, hogy az a szellemi munkás, ki egész életén át a közügyért dolgozott, a közönség érdekeiért sikrázott, annak szellemi szórakoztatásáról gondoskodik, nappali és éjjeli folytonos munkával emészt fel élte erejét, mondjuk, hogy ez a szellemi munkás élte sivárabb napjaiban ne legyen kénytelen jó emberek alamizsnájára szorulni. Most még nem így vagyunk. A hírlapíró, ha magán vagyona nem biztosítja, munkaképtelensége esetén nyomornak van kitéve. Sok szomorú példa áll előttünk ennek igazolására.

Az állami tisztviselő, pap, tanár, tanító, jelentékenyebb pénzintézeteknek, közlekedési vállalatoknak sőt egyes gyárosok-, és nagyobb földbirtokosoknak tisztviselői is részesülnek már a nyugdíjaztatás áldásos jótéteményében. Más országokban a hírlapírók is. Legközelebb van hozzánk a bécsi intézet, a Concordia, ennek több mint nyolcszáz ezer forint az alapítókéje, mely kisebb részben a tagok befizetése, nagyobb részt pedig a közönség adakozásából nőtt ily óriás összeggé.

A magyarországi hírlapírók nyugdíjintézete még egészen új alkotás, alig negyvenháromezer forint alapítókével, amivel a kitűzött cél még nagyon természetesen nincs elérve. Százerek kellene ahhoz, hogy biztosítva legyen az intézet fenállása. A hírlapírók aránylag csekély számánál fogva pedig lehetetlen, hogy ők magok erejéből ily roppant összeget teremtsenek össze. Az eddigi negyvenháromezer forintból körülbelül tizenháromezret a tagok saját befizetése, törzsbetétei és kötelezvényei képviselnek,

harmincezer forintot részint készpénzben részint kötelezvényekben a jótékonyág áldozott az intézetnek. Azonban mint említettük, ha a magyar sajtó gondoskodni akar jövőjéről, neki is el kell jutnia oda, hogy alapítókéjét százerek szerint számíthassa. És van kilátás rá, hogy az intézet ügye nagy lendületet vesz. A mult vasárnap tartott évi közgyűlés örömdetesen tett jelentést ama hatalmas támogatásról, melyben az intézet az ország minden részéből s a társadalom minden osztályából részesül. Remélni lehet, hogy az országgyűlés állandó országos segélyben fogja részesíteni s hogy a főváros is felveszi azon intézetek sorába, melyeket évenként anyagilag és erkölcsileg hathatósan támogat.

Ez azonban még mind nem elég.

A hírlapíródalom Magyarország minden közügyét, a legtávolabb vidékét ép úgy, mint a legjelentősebb központok érdekét mindig önzetlenül felkarolta és támogatta; nemzeti czélokra, humanistikus intézményekre és a szükségben szenvedők megsegelésére, az utóbbi huszonöt év alatt több milliót gyűjtött; 1860-ban a magyar tudományos akadémiára, 1863-ban az alföldi károsultaknak, 1867-ben az önvédelmi harc honvédeknek, 1869-ben a honvéd menedékházra, 1876-ban a budapesti-, 1878-ban a miskolci-, 1879-ben a szegedi és alföldi árvíz-károsultak számára emelte fel hathatós szavát, nyitotta meg hasábjait, fáradhatatlan buzgalommal gyűjtött milliókat és biztosította amaz intézetek alapjait s törülte le a szenvedők könnyeit.

Most ez a hírlapíródalom kérésleg fordul a közönséghez, hogy a saját alapját, nyugdíjintézetét biztosíthassa, s bizonyára megérdemli, hogy az ország minden pontján megemlékezzenek róla. Pénzintézeteink, közkereseti társaságaink, melyek létesítése sok helyt nagyobb részt a sajtó közreműködésének köszönhető, egyesületeink, melyek a sajtó önzetlen támogatását folyton tapasztalhatják, nemesen hálálhatják meg ezt, ha adományaikkal az év végén felosztásra kerülő nyereményükből ez ifjú intézetet

felkeresik s jótékonyágot gyakorolván, egyúttal a hazai sajtó jövőjét is biztosítani segítik.

Ép úgy az olvasó közönség egyesesei, kik a fárasztó napi foglalkozás utau nemesebb szellemi szórakozásukat a sajtó közlönyeinek köszönhetik, kötelességet teljesítenek, ha nem feledkeznek meg a hírlapírók nyugdíjintézetéről, melynek pénzeit az „Első pesti hazai takarékpénztár“ minden jutalék nélkül kezeli, hova az adományok is küldendők.

A gömörmezei közigazgatási bizottság havi ülése.

Az albizottságok, mint az erdőügyi, fellebbezési és fegyelmi választmányok e hó 12-én intézték el a hozzájuk utalt ügyeket. A közigazg. bizottság f. hó 13-án tartotta januárhavi rendes ülését kezdetben Fáy Gusztáv főispán, később Szontagh Bertalan alispán elnökléte alatt. Szontagh Pál ez alkalommal első ízben vett részt a tanácskozásban, s mint az erdei másodfoku bíróság tagja le is tette az esküt.

Az alispáni ügydarabokból nagyobb érdekeltséget keltett Kostyálk György pongyeloki lakos felebbezése az alispáni másodfoku határozat ellen, egy a tagosítás alkalmával utnak kihatott terület használat tárgyában. Az ügy a rendes bíróság elé tartozónak kimondatott. Ugyanoda kerül a harmadfokulag is a rozsnói közönség javára eldöntött ismeretes hidpallóügy belügyminiszteri rendelet következtében.

Tiszoloz város képviselőtestületének 40000 köbméter fa eladásához hatósági engedélyért beadott kérvénye az érdekezeti albizottság által elutasítván, itt tudomásul vétetett.

Királyi adótelügyelő jelenti, hogy a tornallyai adóhivatal felállításánál némi nehézségek merülvén fel, annak tetteles életbeléptetése f. évi július eleje előtt alig várható. A hét tornamegyei közönség adóügyeinek átvétele még nem volt eszközölhető a rozsnói m. kir. adóhivatal által, melyhez csatoltatnak. A kivetés előmunkálatai nehezebben haladnak, mivel a munka szaporodása mellett egy számtiszt állomás beszünttetett. Ennek újbóli betöltése ügyében a bizottság felirt.

Az adóbehajtás a lefolyt hóban, mint majdnem minden évben aránylag csekély volt.

Az egyenes adó 1881 évi hátraléka s folyó évi első

T Á R C Z A.

A jégpályán.

Szines lapok arasznyi betűi hirdetik: „Ma vasárnap zene a jégpályán.“

Phoebos ragyogó szekerén most is ünnepiesen s teljes fényvel jelent meg, mert ily nap nem esik meg akár mikor. S a nyaranta árnyatadó most zuzmófedte fák bámulva néznek a kristály tükörrre, mely — még mielőtt a délutáni harang megszólalt — tovasikló alakokkal lön ellepve.

— Ma sokan leszünk, mondja a bájos szöke. S be sem várva a választ, nyilsebesen elrepül.

Megszólal Jancsi szárazfája. A barna fiukról is gondoskodva van, hogy náthát ne kapjanak.

De mi ez? Népvándorlás? — Megtelnek hamar a páholyok, vulgo: a szomszéd kertek deszkakerítései, ülőpadok egész sorain helyet foglalnak a mamák, a sportra már nem vállalkozó hölgyek, míg a férfiak sporádjai elszüneteltetve találják a jégparkettet; még a karzatközönség sem hiányzik ott a hidon s közelében.

Egy varázs-ítésre megtelik a circus. Köröskörül ember emberhátán lesi a látványosságot.

— Nézd csak sógor, akár a gőzös . . . a szél se érne utól . . .

— Ah, mily elegánsan pironettiroz ez a fiatal ember . . .

— Ez semmi, válaszol a madame, láttam már én a városligeti tavon olyat, ki a levegőben koresolyázott.

Rázendíti a barna had a polkát; épen azt, melyre a cziereusban en carriere futnak. Nosza! rajta! És fut, rohan, ki merre tud, ki ütemre, ki a nélkül.

Brrr. —! Carambol. — Egynek esni kell; jó, ha nem mind a kettőnek.

— Kérem, Ilma nagysám! s párosan tovább futnak.

— Gänsemarsch! kiált a generalis. Úgyesen megy.

— Vonathoz urak! Két ifju legény a mozdony, a pasaszérok a hölgyek.

Készen! Mehet! Fütty — s a vonat tüzskölve indul, rohan, megfordul s — visszahajt. Bravo.

— Négyesre kérem hölgyeim, uraim! vezényel a főintendans. Deli ur, tessék rendezni!

Sorakoznak. Minden szem oda néz. Lorgnet, zwicker előre! Indul. Tizenkét pár járja, járja, mintha parquetten

járná. A hatodik figura is excellenter sikerül, pedig mi gyakran bomlik föl benne máskor a rend. Tapsvihar jutalmazza a produktót; de azért mégis a esárdás fejezi be.

— No, még ilyet a nagyanyám sem látott. Jégen tánczolni. Ugyan édes komámasszony, hol tanulták ezek a kisasszonyok az ilyen mesterséget?

— Hát hol, ha nem az intézetben. Tudnak ezek még különbet is, kötelen, rudon, létrán mászni . . .

— Ugyan ugy-e?

Versenyfutás. Ezt már megnézzük. Csakugyan mögöttük maradt volna el a szél. Eljen! A hölgyek méltó versenytársai a férfiaknak.

És esodálatos. Ma oly kevesen tapintották meg a jeget, valljon hideg-e? hogy alig hihető. Pedig voltak, kik azért jöttek, hogy ezt lássák.

Az a pár óra oly gyorsan telt el, hogy a nap alkonyát is szivesen levártuk volna; de megszólalt a Rákóczy-induló. A koresolyák lepattannak a lábokról s gyöngyöző homlokokkal a versenyzők, elégtül mosolylyal a nézők elsietnek.

Lesz-e oly kedv, lesz-e oly közönség a koresolyázó egyesület mai bálján? s főkép lesz-e oly jövedelem, mint e napon? meglássuk.

Halifax.

A „Magyar Nyelvőr.“

I.

Nyelvünk az ulolsó évtizedek alatt nagyot fejlődött; de a nyelv geniusának rovására számtalan idegenszerűséggel, hibás szóképzéssel s gyakran rossz mondatkötéssel számos írónknál igen sokat vesztett eredetiségéből. A M. Nyelvőr vállalkozott annak kimutatására, mennyiben tér el mai nyelvünk eredeti alakjától, utját állani a nyelvrontásnak és javítani törekszik mennyire ez most még lehetséges.

Tudva, hogy e szaklap tíz éves fenállása mellett sem juthatott el a közönség minden rétegébe, használni óhajtunk vele, midőn az egyes füzetek kiválóbb czikkeit ismertetni fogjuk.

Az idei folyam első füzetét Szarvas Gábor szerkesztő „Értsük meg egymást!“ czikkével nyitja meg. Elmondja, hogy „ez idegenszerű mondat szerkesztés és szófűzés anynyira uralkodóvá lett, hogy az eredeti magyaros használat

immár szokatlanságnak, gyakorta épen visszának . . . tünik fel,“ hogy „az iparos világ is bátorságot vett magának, hogy a nyelv-művelés munkájába belevághozik.“ „Szóvetkeznünk kell“ szepiróinkkal, kik jól tudják, hogy az újabb irodalmi nyelv el van árasztva idegenszerűségekkel, szokatlanságokkal (neologismusok) s mégis helyeslik az ily szóalkotást: eszme, titkár, szerep, anyag, főveg, függöny, nyitány stb., az idegen képzők ilyenmü meghonosítását: írrok, elnök, táreza stb. a képzett szók tövének fölelevenítését (tan, rag, rajz, gyönyör, szomj, üdit), az igéknek névszóként való használhatóságát (vágy, honvéd, lég, alkusz, stb) s igeoszletéteket (láthatár, úter, nyughely stb.), valamint ily tárgykifejező névszóval összetett igéket, mint: képvisel, árverez, kárpótol, pártfogol stb s a népnyelv példájára hivatkozással föllíltott da, de, one, öne képzős szavakat (iroda, tanoda, újonez stb.). Mindezeket a szerző ismételve elítéli. A kozkát elvetvén, állást foglal a neologismussokkal szemben.

Az „élő meg elavult képzők“ tárgyalásánál mondja, hogy sok szó, mely a régi nyelvben közhasználatu volt, nyomtalanul kivészett a mai élő nyelvből. Így a „jó: fluvius“ szó már csak néhány összetételben van meg, mint Sajó, Héjő, Beretyó, Heyou (hévjő, Héviz), ugyszintén ozou-völgy kopott alakjában fenmaradt e helynévben: Sziksó = Szik-aszó. — A régi okiratokban a „jóság“ még virtus értelemben fordul elő, ma mást jelent; a marha szó pénzt és egyéb javakat jelentett, ma csak állatokra (szarvasmarha, aprómarha) alkalmazzuk. Egykor Pál megfordolatta, ma fordulása. Metetkor = szó-lómetszés idején, tehát ma már az -ás képző a cselekvést, az -at képzővel pedig a cselekvés eredményét fejezik ki. Az -int képző fenmaradt maig is a székelységben ezeknél: hallint, dobint, nyalint, fuvint stb., valamint a esángóknál: fogul (kezd), kötül (kötődik) stb.

A „baráncsik“ értelme „selyemfátyolkendő“, a „bázánzik“ pedig „főre való selyemkendő.“ Amaz oszmani, emez török eredetűnek mondatik.

„Számot vet, számvetés“ eredetéről értekezik Császár Károly. Szerinte a számvetés a XVIII. századbeli nyelvhasználat szerint mindenféle alakban szerepelt. „Az ujjain fel nem tudná vetni a nagyobb számokat“, mai nyelven: nagyobb számokkal ujjain nem tudna számolni; így vetjük fel az árát“, most: így számítjuk ki az árát stb.

részlete tett összesen 350.725 frtot. Abból befolyt január havában 15.494 frt. Marad hátralék 335.231 frt.

137.410 frtnyi hadmentességi adóból befolyt 162 frt. Örrendes tudomásul szolgált azon jelentés, hogy a megye területén alkalmazásban volt 9 állami végrehajtó közül 7 elbocsátott és csak is kettő maradt működésben.

Királyi tanfelügyelő havi jelentésében előterjeszti a háziipar és iparoktatást terjesztő egyesület állapotát. Ebből kitűnik, hogy ezen egyesület 8 alapító és 324 évdíjas tag mellett f. e. január 1-én 3479 frtnyi tiszta vagyonnal bírt. Folyó évi bevétele 5075 frt, kiadása 6958 frtban állapított meg, a hiány engedélyezéséért az iparminiszteriumhoz fordult, melytől a múlt évben is 1100 frtnyi segélyt nyert. Az egyesület, mint azt olvasóink már tudják, két tanműhelyt tart fen, most egy harmadiknak felállítását határozta el s támogatja erejéhez képest azon népiskolákat, melyek a háziipar és kézimunka tanítása s terjesztése körül sikeres működést fejtenek ki.

A félévi vizsgák lefolyásáról előnyösen emlékeznek meg. Bánréve községének iskolája ez évi fentartására 191 frtnyi államsegély engedélyeztetett. Az oldalfalvi községi iskolaszék pedig ismételve tapasztalt szabályellenes működése miatt feloszlattatott s új iskolaszék választása elrendeltetett.

A középiskolai törvényjavaslat 18. §-a s a köztisztviselők minősítéséről szóló törvényjavaslat több pontjának azon értelemben leendő módosítása tárgyában a nagyrözei polg. iskolaszék által az országház elé beterjesztett két folyamodvány, hogy a polg. iskolák az eddigi kedvezményekben továbbra is meghagyassanak, a vallásminiszteriumhoz pártolólág terjesztetett fel. Legközelebb közöljük ezen folyamodványt.

Kir. ügyész jelentése szerint kiadatott rabtartás czimén januárban 344 frt. Költségtérítmény és rabmunka keresmény fejében befolyt erre 55 frt. Ezen felül felhasználott díjtalan házimunkára 1549 rabnapszám. A rabok száma Rimaszomban 55. Pelsőczön 28.

Árvaszéki elnök jelenti, hogy az árvapénzek elszámolása és kezelése körül hiányok nem észleltettek sehol. Beterjesztett kimutatásából kitűnik, hogy 1875—1881 ig 2829 árvának épülete biztosítva volt tüzkar ellen 535436 frt erejéig. A társaságnak fizetett díjak összege tett 17698 frt 70 krt. Fzen 6 év alatt fizetett a társaság 97 leégett árvapénzt 13377 frt 27 krt.

A közegészségi állapot januárban kedvező volt. Járvány alakban a hökharut uralgott Turesokon, hol 50 lakos közül megbetegült 83, meghalt 14. Zavadkán megbetegült vörhenyben 117, meghalt 3. E hóban volt könnyű sérelem 36, súlyos sérelem 6, orvos-rendőri hullaszemle 3, törvényszéki hullabontás 1, rendőri hullabontás 2.

Nézetek a vidéki gazdakörök megalkotásáról, azoknak czélja és teendőiről.

I. Miként és kik által eszközölnöd a gazdakörök megalkotása?

1-ör. A gazdasági-egylet választmánya e végett megnevezi, illetőleg kiküldi minden körjegyzői kerület; városba, egy-egy tagját, a ki ott a viszonyokat, gazdasági tényezőket ismeri.

2-ör. Ezen megbízott alkalmas időben, a kör központi helyére összehív, minden, a körjegyzőség területén vagy városban lakó s gazdasággal foglalkozó, vagy ezen ügy iránt érdeklődő, önálló lakost; felolvassa ezek előtt a gazdakörök iránti javaslatot, előadja annak czélját, meggyőzi hallgatóit a körbelépés hasznairól, s felhívja a megalakításra.

2. Célja a gazdaköröknek.

1. Az azonos foglalkozásuak öntevékenységének saját, közvetlen területökön tért nyitni, lehe-

A mult századbeli m. nyelven calculare = számot vetni és calculus = számvetés volt. A számvetés ez a módja a római eredetű abacus használásán alapszik, melylyel nálunk országszerte éltek. Az abacuson kavicsokkal = calculusokkal számoltak, innen eredt a calculare és a calculus elnevezés. A magyar ember az abacuson felvetette azokat, azaz az ezresek, ötszázadosok százados, ötvenesek stb. rovatába annyi kövecset vetett, a mennyit az adott szám megkívánt. Ha most az abacus segédelmével, mint most mondjuk, számolt, a számokat ide-oda, az egyik rovatból a másikba vetette, azaz a szóknak szoros értelmében számot vetett. Az arabs számjegyek általános használata végképen kiszorította az abacus, de a calculus és calculare megtartották a jelentésüket s meg kell azokat ma is tartanunk, bár mai nap nem vetjük fel a számokat az abacuson.

Érdekes még a „Kérdések és feleletek“ rovata, melyből sok tanulságot vonhatunk ki. Csak néhány mondatra reflektálunk. „Ha el is vennéd . . .“ és „Ha elvonnád . . .“ A „Nyelvőr“ szerint helyes mindkettő; mégis az utóbbi jobb, mert szabatosabb s a tisztántúli magyarság használja. — „Nem beszél hangosan“ vagy „Nem hangosan beszél.“ Mindkettő egyiránt helyes. — A „rajta“ és „alatt“ használatára nézve felelete ez: „Valami alatt érteni vmit“ germanismus, a régi irodalomban „érteni rajta“ volt használatban. — Az „egylet“ rossz szó, mert egyel ige nincs, hanem egyesül és így egyesület a jó. — Az „egy testvér“ kifejezésre azt mondják: kezdetben az egy atyától való származást így fejezték ki: „Ez a leány én velem egy test és egy vér. Majd így változott: Ez a leány velem egy test és vér, utóbb: velem egy testvér; ismét: testvér velem, azután: nekem testvérem, végre: testvérem. Az „egy testvér“ vagyok vele“ ma is elégé használt, és így „mi nyegen egy testvérek vagyunk“ nem hiba, sőt nagyon is magyaros.

Együttal ismételve fölkerjük mindazokat, kiknek módjukban van tájszókat, népnyelvi hagyományokat, népdalokat, helyneveket, népmeséket, stb. gyűjteni, régi okiratokat közölni, sziveskedjenek nyelvünk érdekében lapunk szerkesztőségéhez beküldeni e nemű közleményeiket, melyeknek értékesítéséről gondoskodni fogunk.

tővé tenni ezeknek, hogy úgy gazdasági, mint társadalmi hiányait, orvoslását, a társadalmi erők életre ébresztése, annak öszpontosított ereje által, maguk foganatosíthassák.

2-ör. Hogy a megyei gazdasági-egylet egyrésztől megtalálja a gazdakörökben mind azon erőket és eszközöket, melyeket (közvagyonosodásunkat megvalósítani hivatott) teendői elébe szabnak.

Mind pedig a körök egyes, szűkebb körben élő tagjai, szerves összefüggésük által, az anyaegetnek, ennek közvetett vagy közvetlen segélyével, azon helyzetbe hozassanak, miszerint, sokszor erejüket meghaladó, közhasznu terveiket foganatosíthassák.

Végre, hogy a vidéki gazdakörök azon harmadik, nem kevésbé fontos láncszemet képezzék, mely gazdasági emelkedésünk zálogát képezheti, vagy más szavakkal: hogy valósításuk a szerves összeköttetést, a megyei és az országos gazdasági-egylettel, hogy a magyar gazda közönség, egymással érintkezve, egyesült erejével képes legyen: saját érdekei, saját tűzhelye megóvására.

3. Teendői.

1-ször. A gazdakörök minden tagja, egyszersmind a megyei gazdasági-egyletnek is tagja lévén, tehát nem csak minden ez által (tagjainak) nyújtott előnyökben, hanem egyszersmind minden kötelezettségekben is részes. — Ugyanis:

2-ör. Végrehajtja, illetőleg foganatosítja a gazdasági-egyletnek, a gazdakörre magára, annak egyes tagjaira, avagy általában a közigazgatás irányult utasításait.

3-szor. Saját belügyeit erejéhez mérten intézi,

4-szer. Az elemi és ismétlő-iskolákra felügyel, különös gondot fordítván arra, hogy már itt a gazdasági ösmeretek úgy gyakorlatilag, mint elméletileg terjedjenek; tanítóit erre nem csak buzdítja, hanem a szorgalmi kertek berendezése, gyakorlati könyvek, eszközök beszerzése által képesíti s jutalmak kitűzésével buzdítja.

5-ször. A gazdakörök, saját tagjaik között, elosztják teendőiket akként, hogy minden szakteendők — az ahoz legtöbb kedvet mutató, leginkább ahoz érték által — teljesítenek; ilyen teendők:

a) Az iskolai, talán együttesen a felolvasások, könyvek és lapok iránti intézkedésekkel, b) gazdasági eszközök, czélszerű vetőmagvak ajánlása, beszerzés, s általában a külső mezei gazdaság körüli teendők; c) gyümölesészet, fásítás; d) méhészet; e) konyha kertészet; f) állattenyésztés, nemesítés; g) uti és rendészeti ügyek, stb.

6-szor. Általában a gazdakörök teendői közé tartozik: a) minden oly ügylet feletti tanácskozás, illetőleg intézkedés, melyek annak akár egyes tagjait közvetlen, akár a kör több tagját, oly módon érintenék hátrányosan, hogy azon, — legyen az bármi ok miatt, — egymaguk segíteni nem tudnak. — b) Minden közhasznu indítványok feletti tanácskozás s azok megvalósítása. — c) Minden a kör gazdái állattenyésztését, mezőgazdaságát, szóval gazdasági emelkedését czélzó intézkedések alkalmazása és az ezeket gátló akadályok elhárítása.

De azt tartják: a példa a legjobb magyarázat, nem lesz azért talán felesleges a gazdakörök megalakítása, mint új intézmény előtt állván, pár egyszerű példát idézni, hogy mily hasznokat, előnyöket nyújthat az:

1-ör. Minden tagja a gazdakörnek tűz és jég-biztosításnál — előmutatván igazolványát — sokkal több díjleengedésben részesül (tehát direct pénzbeli haszna van), mint a mennyit csekély tagsági díja kitesz; továbbá kár esetén: a kör ellenőrzi, nehogy igaztalan levonás miatt, vesztesége legyen.

2-ör. Jó vetőmagokat, gazdasági eszközöket, az egylet közvetítésével, lehető jutányos áron, sőt esetleg kísérletre, vagy jutalom-buzdításból ingyen is kaphat.

Elismert gazdasági elv ugyanis: a megváltoztatás szüksége, de ezt, ha meg volna is győződve róla sok kisebb gazda, legtöbb esetben igen nagy bajjal eszközölheti, mert nem áll rendelkezésére más, mint a legközelebbi piac, hol a megváltoztatás elvének megfelelő: messzebb, más vidékben termelt jó vetőmagot épen nem, vagy csak igen kétes minőségben szerezhet be.

Elismert elv továbbá: hogy csak jó eszközökkel lehet a földet kellőleg és jól megművelni; de igaz az is, hogy ma a kis gazda veszi azt ott, hol legközelebb találja, olyant a minőt épen kap, (és főleg a milyent már megszokott), bizony nincsen sem módjában, sem ismeretei — általánosságban szólva — nem olyanok még, hogy a legjobb, a legegyszerűbb eszközöket kiválaszthassa, megszerzhesse.

Termeszt tehát — sok esetben — degenerált (elfajzott) magból, czélszerűtlen eszközökkel, rosszul megművelt földjén gazos, üszökös, silány minőségű terményt, holott a gazdakörök, ez esetben épen arra valók volnának, miszerint tagjaik úgy mag-

szükségeit, mint gazdasági eszközeit (ha kell) tömegesen, a kellő helyről szerezzék be. Mert ha egy gazdakör csak egy, vagy két legjobb tisztító-rostát, konkoly választót, s ha csak mintának is egy-pár jó ekét és boronát vásárol, már ez által is kiszámíthatlan direkt haszonban részesíti tagjait.

3-ör. Alkalmas tenyész, különösen apa-állatok; kanokat, bikákat, mént, részint jutányos, részint kedvezményi-áron szerezhet be.

Tegyük fel, hogy X. községnek 80 tehenéhez nincs több mint egy tenyész, hibákkal teljes rosz bikája; a másikkal sertés nyája között csak néha akad meg egy silány kan. Másnál 40 vagy sokszor 100-ra menő kanca létszáma között vagy semmi, vagy egy 80 frton vásárolt nyomorék két éves mén-csikó eszközli a fedezést.

Ezen állapotok léteznek, sőt mondhatjuk nem kivételesen, de tömegesen; s panaszkodunk, hogy az állattenyésztés hanyatlík, a gazdaosztály szegényedik, de hogy is ne, hiszen azt mindenki tudja, vagy legalább tudhatná, hogy Magyarországon: virágzó földművelés — tehát jólét — hanyatló (degeneráló) állattenyésztés mellett nem képzelhető.

Azért, ha egy kicsit gondolkozunk, ezen szomorú állapotok következményeiről, nagyon könnyű azt belátni, hogy ez nem jól van így, hogy ez évente mily nagy anyagi veszteséget okoz, úgy az egyes gazdáknak külön-külön, mint az egész országnak tetemes kárt okoz. Lehetetlen be nem látni, hogy így az állattenyésztés, a jó gazdaság legelső s nélkülözhetlen feltétele soha sem tökélesedhet, hogy tönkre megy.

Mi kötelessége, mi teendője van tehát itt a gazdaköröknek?

Egyszerűen ezen állapotokat tovább nem tűrni, segíteni rajta.

Tehetik pedig ezt sokféle módon, mindenütt úgy, a mint az adott viszonyok azt diktálják, még pedig azonnal, a mint komolyan és igazán akarják, de miután lehetetlen (schablonszerűleg) egy, mindenütt alkalmazható módot ajánlani, csakis egyes példát kívánok itt felhozni:

X. községnek nincs módja jó és elegendő tenyész apa-állatot: bikát, kant vagy mént beszerezni, (mert nincs a község ládájában e czélra készen pénz), tehát ez esetben a kör intézkedik, hogy vagy az anyaállatok aránya szerint, kivetés útján szereztessék be a kívánt összeg, vagy a fedezett anyák után szedett díjjakból utólagosan törlesztessék az; avagy — esetleg valóban szegény községeknél a gazdasági egylet direkt segélyét veszi igénybe, de minden esetben elég és relativ jó tenyész apaállatot szerez. (Folyt. köv.)

A közigazgatási bizottság félévi jelentése.

A közigazgatás köréből, az alispán havi jelentése alapján.

A közigazgatás szokott rendben mozgott. Az ügymenet némi hátráltatást szenvedett Dienes János közig. iktató hosszabb ideig tartott betegeskedése és június hóban történt elhalálása által. A megürlt iktatói állomás július hó 10-én tölletett be. Frank Akos tornallyai járásbeli szolgabírói elsőrendű irnok nevezetvéen ki.

Személy változás történt a rozsnói járásban, Hámos László szolgabíró a jolsvai választó kerületben országgyűlési képviselőnek választott és szolgabírói hivataláról lemondott; Gundelfinger Luczian szolgabírói segéd helyettesített. — Mesko Samu dobsinai polgármester elhalt. — Rimaszécsi járásbeli esendbiztos 5 h. súlyosan betegeskedett.

Területi változás is történt. Ugyanis az 1882. LXIV. t. cz. Tornamegyét felosztatván, onnan 7 községet megyénk területéhez esatolt.

Ügyforgalom a központi közigazgatásnál 9600, — feldolgoztatott 9294, — hátralék 306 szám; a közigazgatási bizottságnál 1454, feldolgoztatott 1426, hátralék 28 sz.

Általában a közigazgatási tisztviselőket minden törvény újabb és sokoldalú teendőkkel terheli, — maholnap lehetnéne válik, hogy mostani szervezetében a közigazgatás kötelességének mindenben eleget tegyen. De különösen a központban a munka oly halmazzá nőtt, hogy azt legyőzni két jegyzőnek épenséggel lehetetlen.

Fegyelmi nyomozás elrendeltetett Okolicsányi István volt rimaszécsi járásbeli esendbiztos feladása folytán, Sándor Béla rimaszécsi járásbeli szolgabíró ellen — be is fejeztetett s véleményezés végett az iratok tiszti főügyésnek adattak ki.

A személy- és vagyon-biztonság, mint rendszeren, rendkívüli intézkedéseket nem tett szükségessé. — Emilitést érdemel azonban, hogy a fűrészi ág. evang. egyház hívei papválasztásnál egyházi felebbvalóik irányában oly ellenszegülést tanusítottak, miszerint annak megfellekezésére katonai karhatalmat kellett igénybe venni.

Leggyakoribb volt — járásbeli esendbiztosok jelentései nyomán — 20 esettel a juh lopás, 14 esettel a közönséges tolvajlás, — bejelentetett még 7 sertés, 4 kisebbszerű lopás, 2 ruhalopás, 1 tehen, 1 méh, 1 vászon, 1 élelmiszerlopás, 1 erőszakos lopás, 1 utonállással párosult juhlopás, 3 kovácsmühely feltörés, 1 házfeltörés, 1 közönséges, 1 postarablás, 1 ellenszegülés, 1 nehéz testi sérelmezés, 1 gyermeksikasztás, 3 emberölés, 1 bankjegy hamisítás.

A házi pénztárnok kezelése alatti különböző pénztárak július, szeptember, október, november, december hóban vizsgáltattak; példásan rendben és hiány nélkül találtak. A házipénztár számadásai december 31-ével pontosan lezárattak; a sommás kimutatást a főpénztárnok már január 2-án bemutatta, hogy a kir. belügyi miniszteriumhoz felterjesztessék.

Megvizsgáltattak évnegyedenként járásbeli szolgabírá

pénzkezelő naplói is és összegegyeztetve a községek szolgáltatási könyveivel és a közigazgatási letétnapló alapját képező ellenőrzési naplóval, a szolgabírói pénzkezelés minden fogatkozás nélküli rendben levőnek találtatt.

A közmunka szolgáltatás hátrányára volt az őszi sűrű esőzés; mind a mellett igen csekély hátralék mellett időre kiszolgáltattott, a hátralékok biztosítottak, a közmunka váltásig pénz az év végeig teljesen befizetett.

Az 1882 évi közmunka kivétel alapját képező közmunka-erő összeírás október hóban befejeztetett; befejeztettek november hóban az ujjelezési előmunkálatok is.

Az egyenesadó ügyek köréből, a kir. adófelügyelő havi jelentése alapján.

Az ügymenet akadálytalanul folyt. A kezelés körül változás annyiban fordult elő, hogy a kir. pénzügy miniszterium engedélyezte egy királyi adóhivatalnak Tornallyán leendő felállítását, mely jövő 1882 évi január hó 1-ével fogja működését megkezdeni.

Október hóban az általános leszámolás valamennyi község adókönyveit alapján bevégeztetett; foganatosított az egyéni leszámolás 31 községben. Sikkasztás és rossz hiszemű zavarok csak Rimaszécsen találtak; a szükséges intézkedések megtétettek.

Az 1882 évi adókövetési előmunkálatok az adó köteles személyek és tárgyak összeírásával már szeptember hóban megkezdettek.

A kir. adófelügyelőség ügyforgalma volt: beérkezett 13011 szám, az 1880 évihátralékos 1356 számmal feldolgozandó volt 14367 szám; feldolgozott 14000 számot, hátralékban maradt 367 számmal.

A folyó évi adókövetés, július hóban minden adó nemre befejeztetett. Kivetett egyenes adó 691046 frt, hadmentességi díj 6605, díjkötelesre 28659 frt, vagy is átlag egy díjkötelesre 4 frt 33 kr.

A behajtás képlete következő:	
az egyesadónál tartozás áthoz. 1881. évről	218426 ft
folyó évre előíratott	691046 ft
pótelőírás után számított	5569 ft 915041 ft
törültetett	26836 ft
befizetett	705791 ft 732677 ft

tartozásban maradt 182364 ft viszonyítva az előző évi 218426 fthoz, javulás 36062 ft, vagyis 16%-ki még kedvezőbb eredmény érteket volna el. ha a kir. adóhivatalok valamely félreértés folytán, a régi tíz forintos bankjegyeket október hó első napjaiban vissza nem utasítják vala.

A hadmentességi díjnál:	
tartozás áthozatott 1880. évről	14397 ft
1881. évre előíratott	29328 ft
melyhez pótelőírás	3147 ft 47872 ft
törültetett	5038 ft
befizetett	33567 ft 38605 ft

tartozásban maradt 9257 ft viszonyítva az előző évi 15397 ft tartozásban, az eredmény 6150 ftal vagy is 40%-lival jobb.

A felelőség elvének alkalmazása iránt — azon reményben, hogy az által az állami adóvégrehajtók kirendelésének szüksége csökkenni fog — az előterjesztés már augusztus hóban megtétetett; állami adóvégrehajtók szeptember hóban kirendeltettek.

Az egyenes adóhátraléokra nézve: 1. a végrehajtás függőben hagyatott 4550 frt iránt. 2. ingatlanokra vezetendő végrehajtás a) folyamatban van 27425 frt iránt, b) hozzávetőleg bevehetőnek mutatkozik 40.000 frt, c) bírói végrehajtás alatt áll 20.000 frt; — behajthatatlan kimutatva lett 1900 tárgyalás alatt 8000 frt; 4. esődökből bejelentve váratik 8500 frt.

A hadmentességi díj hátralék nagyjából künlakónál van; ingókból behajtható lesz egyharmadrész, a többi csak ingatlanokra vezetendő végrehajtás után várható.

Losonez, 1882. febr. 16.

Talán nem minden vidéki levelező jutott volna oly zavarba mint én, mikor e lapok utóbbi számának szerkesztői üzeneteiben azon hozzám intézett kérdést: meddig tart a szélesend? El olvastam. A vér arcomba tódult, s úgy éreztem magamat, mint az eszményképétől kikoszorózott tánczra-kérő, a kinek a felhívott sylphid azt válaszolja: már foglalkozva vagyok.

Hogy a gymnásiumi ifjúsági segélyező egyesület folyó hó elsején tartott tánczvizgalmán hány tánczos kaphatott ily választ? onnan is kitűnik, hogy abban, mindössze csak 12 hölgy és 16 nő vett részt. De hát ez nem tartozik a dologhoz.

Magam is el voltam s elvagyok foglalva, pedig Vilken sem jártam, hová, ugyan csak sok könnyen hívót és kivánsit esdőtített, mondják, az oda való Abraham árendás leánya — mások szerint egy általa felbérelt palóc menyecske, mint a boldogságos szűz személyesítője; noha csak arra érdemesnek jutott ki láthatni azt. Hiában, igaz volt és az marad a példabeszéd; „szemesek a világ” a leleményes eszű táti is, ez által és így csinált nagy és élénk forgalmat koresmai üzletében s a nélkül hogy költségbe került volna.

De hát ez sem szolgálgazolásomul, eddigi hallgatagságot nem menti ki. Tehát, hogy a szélesend sokáig és tovább ne tartson, félre minden munka és dologgal, nézzünk szét, hogy elmondhassam, mi történik s mi történhetnék mások buzdító vagy óvintő példájára Losonezon?

Először is gyüleseknek, azután báloznak; majd ismét változatosság kedvéért báloznak és utána gyüleseknek. A mi nem is lehet másképpen. Minden tervbe vett multság és tánczvizgalmom csak is úgy jöhet létre, ha előlegesen megbeszéljük, hogy és mint lesz? ehhez természetesen gyűlés kell. Ha tulesztünk rajta, szükséges az eredményről beszámolni és azt nyilvánosságra hozni, mi újabb gyűlés nélkül alig képzelhető. De nem csupán a farsang alkalmából tartott bálok teszik szükségessé a gyülekezést, hanem az anynyi mindenféle egyület és társulat mult évre vonatkozó számadásai, számos bizottmányi, küldöttségi és választmányi jelentések; elannyira, hogy a legközelebb mult vssárnap is, csupán az én tudomásomra, öt vagy hat helyen kellett volna megjelenennie annak, a ki egy személyben az ágost. hitv. evang. egyház, a vöröskereszt egyesület, a koresolyázó egyület, s az iparosok műkedvelő társulatának tagja, s a

mellett a czukor, kávé és sörfogyasztók adófizetői sorában is jutottak neki helyet a pénzügyi községek.

A mondott napon volt egyházi presbyterialis gyűlés, megtartott a vöröskereszt egyesület évi közgyűlése, — félreértés és tévedések kiküldése tekintetéből, meg kell azonban jegyezni, hogy az a losonezi fiók egyesület és nem a Losonez vidéki egyesület közgyűlése volt; — a kelesényi vagy persei jégpályára társas kirándulás rendeztetett, volt műkedvelői olvasó próba s a czukor-, kávé- és sörfogyasztási adó ügyben valami értekezlet. Lehet és kell ennél több?

Mind ez annak a jele s azt tanúsítja, hogy élünk és mozgunk; keresünk; keresünk, csak a vége ne legyen mint az egyszeri új magyar mondotta volt: de ha nem találunk. Igen; de hát mit is keresünk? fogna a nyájas olvasó kérdeni. Hirt, nevet, dicsőséget? nem érzem magam arra sem hivatott- sem illetékesnek ezen kérdésre felelni, annak fejtegetésére sem bocsátkozom, hogy ez vagy ama egyület, társulat vagy testület mi ezéla alakult, hogy működik s a maga elé kitűzött czélnek képes-e és mint fog megfelelni. Mind a mellett ezuttal egy igénytelen véleményemet vagyok bátor koezkáztni, mely az iparosok körében alakult műkedvelői társulatot közelebről illeti.

A „Losonez és vidéke” ez évi febr. 5-én megjelent 6-ik számából vettem tudomást arról, hogy ezen társulat nemcsak a legközelebb előadandó, Tóth Ede által irt népszínmű a „Tolonez”-ből kiosztotta a szerepeket, hanem teljesen szervezkedett is. Ez idő szerint tisztikara a következő tagokból áll: elnök Bülyi János, titkár ifj. Honczey Gábor, igazgató Zmeskál Dezső, pénztárnok Kujnis Gyula, gazda Hodlik Imre, ügyelő Dortsák Lajos, könyvtárnok Tatár László, ruhatárnok Hajek Lajos. S e névsor, ismerve a választottakat, elég kezeség lehet arra, hogy minden hely és állás kellően betöltetett.

Azonban ez magában véve nem elég. Kívánatos volna tudni azt is, hogy a társulat érett megfontolás s biztos alapon és mi ezéla alakult? Mert ha csak oly kor- vagy dívatszülte intézmény akar lenni, mint a hatvanas években létesült losonezi műkedvelő-társulat vagy a nógrádmegyei volt gazdasági egyesület, mely szalmatűz gyanánt fellobbant és csakhamar elhamvadt. — akkor ugyan kár volt minden arra vesztegetett idő és költségért.

De ha komolyan önképző és művelődési vagy nemesen szórakozó és szórakoztató irányban kíván és fog maradandóan működni, kétszeres örömmel üdvözölhetjük azt, főleg ha törekvéseiben a jótékony és humanitkus érzületek fejlesztése is ápolatik. En részéről a szív és ész nemesítése és művelésének mindig barátja voltam és az is maradok, melegen üdvözlöm Losonez város e legifjabb társulatát, s épen azért el nem hallgathatok egy körülményt, mely néhány nap óta foglalkoztatott s a mely iránt nem vagyok magammal tisztában.

És az: ama bizonytalanság, mert nem tudom, hogy a különben is erőnkét meghaladó fényűzés tulkapásai ellen, hol és meg van-e a kellő biztosíték? s nem lesznek előbb-utóbb oly következményei, melyeket egy vagy más, közvetve vagy közvetlenül működő tag talán meg is bánhat vagy megkeserül.

Tévedni emberi dolog. Meglehet, hogy én is tévedek. Azonban ez még zem zárja ki aggodalmaim azon valószínűségét, hogy a szerepeknek betanulás, az olvasó és főpróbák, valjon nem sok időt rabolnak-e el és épen olyanoktól, kik azt hasznos és jövedelmező munkával inkább és jobban tölthetnek be. De menjünk tovább. Minden színpad kerülő darabban, a működő szereplők szerepeiknek megfelelő jelmezekben kell hogy megjelenjenek, különben hiába való minden illusio. — Hogy pedig minden szereplő a megfelelő öltözet és kellékeinek birtokában legyen, vagy annak költségeit sajátjából viselje, vagy viselhesse: ez nem lehet; de nem is kívánhatni. De tegyük fel, hogy okkal-móddal ezen is lehet segíteni.

Hátra van a mi még különösen aggaszt, — hogy a működők egy vagy másikában — a kinek játéka tetszett, a kit megjeleneztek és tapsoltak, nem kelt-e majd az elismerés oly vágyakat, melyek szerény, különben megelégedett és boldog köréből kiragadják. Ezzel nem azt akarom mondani, hogy a színészi pályára sodornák; de hogy megfelelkezve a hivatásszerű napi teendőjéről, nem hanyagolja-e majd el azt, a mi kereset- és élelemforrást képezi: a kirtató és becsületos munkát és ernyedetlen munkásságot s nem válik-e tétlen rabjává egy képzelte vagy álmodott nem tudom minek? A nőkben pedig, kik mint műkedvelők a színpadon megjelennek, a tetszvágy, hiuság, egymás ellen való féltékenység, hogy mennyire élesztetik, be van bizonyítva, azt mondanom se kell; tapasztalni lehetett azt előadott „Sárga esikó” szerepeinek kiosztásakor, nem is említve, mennyire elkapatott közülök nem egy, mint akart s törekedett a próbákat megelőzőleg, migrainjei által feltűnni, és —

De végre is, mit tartozik ez ide, ki-ki azt teszi a mit jónak lát, a mi neki tetszik. Igaz, s épen azért, meg vagyok győződve arról, hogy jó indulatú eszméim értelmes és gondolkodni tudó polgártársaim sem félre érteni se rossz néven venni nem fogják. De azt sem tévesztik szemelől, miszerint mindennek e világon meg van a maga fény és árny oldala s arra törekednek, hogy a műkedvelői téren fáradozásainak fénye, egyáltalában s valahogy nagyon is be ne árnyékozza ama másik, a hivatásszerű működési tért.

Minden esetre, szebb és jobb, ha nemesebb multságot és szórakozást keresnek és találnak, mint a leleklő kártya, vagy a kiesapongó bortársaság, mire nézve a műkedvelői előadások, kétséget se szenved, igen alkalmasok, de ne történjék más, hosszabb munka rovására.

S ezután, legyen az iparosok körében alakult losonezi műkedvelő társulat szívesen üdvözölt, éljen sokáig.

—t—5.

Tiszolez, 1882. február 12.

Teljes büszkeséggel értesítem szerkesztő urat, hogy Eöry színgazgató hazafias vállalkozása, a panszlávoknak elhíresztelt tiszoleziak jégkéreggel bevont érzelmeit nem csak meghódította, de tapintatos színpadi kormányzásával annyira megnyerte a kedélyeket, hogy nem várva a dívatos kéregetést, megintést, a kényszer-kölesőt, — önként, sőt vetélkedve adjuk meg az élvezet adóját; — a szintársulat pedig, — mennyiben bevételeik, e részben szerény igényeket teljesen kielégítik, — helyzetükkel megvannak elégedve. — Hiszem, hogy a Tiszolezon lángragyuladt hazafias érzelem nem lesz szalmatűz, hanem továbbra is igazolandja,

miszerint lakosságának nagyjából minden jóra és nemesre képesítő lévén, helyes, és jó irányú vezérléssel, a többi tótajku városokkal a magyar hazafias érzelmeiben a versenyt kifogja állni.

Egy másik közleményem az: hogy legközelebb bálunk volt, sajnos azonban, hogy a megtartott bálon, az előbbi bálók szaga és színezete igen meglátszott, mit azon esemény igazol: hogy a tiszolezi ág. evang. lelkész, — csupa ildomosságból a bálban szinte megjelent, s bebizonyította, hogy a szomorokodással szomorodni, a vígadókkal vígadni kötelességének ismeri. Azonban a hóra-kanonika bekövetkezésén, a bálból távozott. A panszláv érzelmi rendezők a lelkész távozását megorolván, az őket jellemző bosszúállástól ösztönözve, rögtöni megtorlást forraltak, s azt azzal hajtották végre, hogy egy presbyter (?) a kredenzbe mulatók közé menvén, előadta, miszerint egy igen szép nőtára tett szert, — mire a nevezett presbyter a legmélyebb hallgatás közben eldallotta: „pán farár ből na bálé-*) melynek több ízben történt meg „jak bulo” és „este ráz-ása**”) után, — mindannyiszor a vig ezimborák általános kaczaja és hahotája következett.

Mondják, hogy hajnal felé a tót hazafias dikeziók is bekövetkeztek, ezek tartalma azonban még teljesen ki nem szivárgott.

A bál élményeit még egy sajtáságos epizód fűszerezte. Ugyanis egy jobbmodu és magyar érzelmi polgár meguntván a sok polkát, valezert, a cigányoknak egy forintot adva, felszólította: huzna már el a Vasváryné nótáját, a szemfüles rendező azonban nyomban ott termett, az egy forintot a cigánytól visszavette, s az említett polgárnak azon kijelentéssel adta vissza, hogy itt parancsolgatni nem szabad, s idegen beavatkozások türetni nem fognak. — Az ebből támadt szóvita után, a megsértett polgár családjával és hasonló érzelmi társaival a táncmultságból távozott.

Mint minden farsangnak meg van a maga böjtje, úgy ennek a bálnak is meg volt az utó baja. Ugyanis a fentebb említett lelkész ur a vig ezimborák által az említett bál alkalmával személyén és papi állásán elkövetett malitiosus pellengérré állításról értesülvén, a legközelebb tartott egyházi presbyterialis gyűlésen panaszt emelt; beszédében különösen kiemelve, hogy compromittálását egy oly presbyter kezdeményezte, ki nem választott presbyter lévén, e jogot oly ezimen bitorolja, a minő ezim Tiszolezon nem létezik, mert bár a coordinatio szerint a földesuri egyházi tagok a presbyteriumban helyt foglalhatnak ugyan, de a megnevezett D. S. a földesuri jogokhoz igényt egyáltalában nem tarthat, nemesak minősítésénél fogva, de azért sem, mert az országos törvények által a földesuri és urbéri kapes teljesen megszüntetve lévén, ezen jog önként megszünt, minek folytán kéri, hogy D. S. a presbyterek közül kizárassék és neki lelkészi állásán elkövetett merényért elégtétel szolgáltatassék.

Nem képzelheti szerkesztő ur azon indignatiót, melylyel a derék, bátor egyházi férfiú ezen jogos fellépése, a bepanaszolt egyén s különösen az egyház inspectora által fogadtatott; a lelkész per Vy (kend) megszólításokkal nyilvánosan kérdőre vonatott azon bátorságáért, hogy ő saját személyes ügyét a presbyterium ügyével azonosítani merészi, hogy ő mint lelkész a coordinatio intézkedéseivel ellenkező tanokat felállítani bátorodik; szóval még a földnek is nehéz volt hallgatnia az inspector ur vagy garral és páthosszal elmondott rendreutatis lezkeztetését, követelvén: hogy a lelkész ezen magaviselete miatt jegyzőkönyvileg megdörgáltassék. — És csak nagy nehezen lehetett megakadályozni a jegyzőkönyvi rosszalás felvételét. — Ilyen lábon áll az igazság Tiszolezon!

r. l.

A hét története.

A lefolyt héten az országgyűlés a költségvetés részletes tárgyalásával volt elfoglalva. A kormány által előirányzott tételek megszavaztattak.

A harezterről jött hivatalos értesítések, melyek e hét elejéről szólnak arra engedtek következtetni, hogy a lázadás mielőbb leleend verve s a lázadó területek csakhamar meghódolnak. Azonban a hét vége felé oly híreket olvashattunk napilapjainkban, melyek bizonyítják, hogy a felkelés erő és terjedelemben egyaránt nő. Hogy a helyzet nem valami kecsgetető bizonyítja az, hogy a vezénylő tábornok Joanovics minden támadó fellépéstől, míg a mozgósított ezredek meg nem érkeznek, óvakodik.

Lembergben tömegesen fogdoszák el a panszláv agitatorokat, kik muszka pénzen igyekeznek párthiveket szervezni. Romániában, Oroszországban önkénteseket toborznak a felkelők számára, sőt állítólag 300-nál több orosz tiszttartózkodik Bukarestben, hol az Oroszországból jövő önkénteseket concentrálják.

Hírlik, hogy Focsa veszélyben van s az összeköttetés Mosztár és Serajevó közt megszakadt.

Hírek és vegyesek.

A „Csarnok” mai számunkból térszűke miatt kimaradt.

— Rimaszombatban a helybeli Takarékpénztár f. hó 27-ik, gömörmegyei nép- és iparbank pedig 28-ik napján tartják évi rendes közgyűléseiket.

— Értesítés. A miskolczi-füleki vasut vonalon mozgó posta hivatal rendeztetett be, mely által egyes érdekeltek érintkezése a fővárossal közvetlenebbé van téve. E posta hivatal nemesak ajálott, de pénzes leveleket is elfogad annak gyors szétküldését eszközözi.

Munkácsy Mihályt és nejét nagy fénytel fogadták Budapesten. „Krisztus Pilátus előtt” nagyszerű képe a képzőművészeti kiállításban látható lesz. A főváros díszpolgárává akarja a művészt megválasztani.

— A „Losonezi Phoenix” írja: Szentmiklóssy Pálné temetése. — Nógrád és Gömörmegye intelligens és előkelő művelt köreiből kitűnően kiemelkedő s általánosan eskis előnyös oldalról ismert Szentmiklóssy Pálné, született Kosueh Ételka, úgy rokonai, mint számos barátai bánatai f. hó 12-én reggeli 5 órakor, emberi erőt meghaladó fájdalmas küzdés után jobblétre szenderült. Az anyak példányképét, családi érdemeiben gazdag nőt, a fáradhatlan s páratlan szorgalmu üzletvezetőt, páratlan közkedvességű, szíves és kedélyes háziasszonyt, a szegények s ügyefogyot-

*) A pap is volt a bálba.
**) Hogy volt! Még egyszer!

tak pártfogóját, a szinobányai üvegyár egyik szellemi tényezőjét, mindenki irányában egyaránt leereszkedő, nyájas és kedves nőt; f. hó 14-én d. u. 3 órakor Szinobányán kísérték a családi sírbolt ridég magányába. — Benne a társadalom nemesek egy kitűnő polgárnőt veszített el, hanem ami legsajnosabb és legkeserűbb az, hogy benne őt neveltetlen árva veszíté legfőbb támaszát. — Áldás poraira!

— **Gömör-Kishont** törvényesen egyesített megye törvényhatósági bizottságának azon határozata, melyszerint az 1881. évi LXIV. t. cz. 1. §-a által azon megyébe kebeleztetett Dernő, Hárskut, Kovácsvágyás, Lueska, Barka, Borzova és Szilicze volt tornamegyei községek közigazgatásilag a rozsnói szolgabírói járásba osztattak be, 7672/882. számú belügyminiszteri rendelettel jóváhagyott.

— **Vörösmarty Mihály özvegye** született Csajághy Eleonora febr. 13-án, éjjeli 2 órakor, élte 56-ik évében Budapesten meghalt. Szerdán temették nagy részvét mellett. A temetésen az elhunytak családtagjain kívül jelen voltak Trefort, Szende, Bedekovics miniszterek, számos képviselő, író és nagy közönség. A gyászbeszédet Török Pál superintendens tartotta. Ezután a koporsót föltették a négylovas halottas díszkocsira, melyre a ravatalra tett számos koszorú elhelyezték. A gyászmenetet az orsz. nőképző egyesület nevével nyitották meg a tanári karral, utánok a díszkocsi s azután számos magán fogaton és bérkocsin a résztvevők nagy száma. A menet a kerepesi uti temetőbe kísérté az elhunytat. Aldott legyen emlékezete!

— **Magyar színészeti Tiszolczon.** Tiszolczy levelezőnk írja: Eöry József kis társulatával f. hó 9 től városunkban időzik. — Ő az első színész, aki Tiszolczon meg merte nyitni a magyar Thália templomát. Örömmel konstatalhatom, hogy bátorságát siker koronázza. Első előadásukat „A vén bakancsos és fia a huszár” cz. népszínművet szép közönség nézte, mint hallom 40 frt. bevételük volt; második este a „Csikós”-t adták hasonló sikerrel s több dícsőséggel, kihívások nem maradtak el (Nyíri a fiatal és Eöry a vén csikós részére.) Ezekből ítélve remélhető, hogy a bátor kis társulat hosszabb ideig sikerrel működhet körünkben, habár a pánszlávok, kik a hatóság legnagyobb részét teszik ígértek dacára távolmaradásukkal tündökölnek; azonban a kisebbik bár többnyire totajku de hazafias érzelmű tábor, valamint az igazán magyar érzelmű zsidók támogatása biztosítja a társulat sikeres működését.

Erdekes régiség. Baksay Dániel ref. lelkész egy — valószínűleg a XIII-dik századból fenmaradt — az agtelki barlang bejáratának javítása alkalmával talált vörösrézről készült s aranyozott feszületet küldött be a rimaszombati gymnasium muzeumának.

Uszoda létesítése tárgyában van aláírás végett egy iv a kaszinóban kitéve, melyre hisszük, számosan iratkoznak, kik egy jóvalvaló uszoda iránt érdeklődnek. Az értekezlet ez ügyben minél hamarabb összehívandó. — Ideje már, hogy ez évek óta vajdó s égetőn szükséges intézmény kérdése kedvező megoldassék.

— **Felolvasás.** Perjessén a mult évben megkezdett vasárnapi délutáni felolvasásokat f. hó 18-ikától kezdve újból szervezik, mely irányban Pádárban is üdvös fogalmat indítottak. Népünk szívesen tanul, ha adunk neki rá alkalmat. Üdvözljük e mozgalom vezetőit, önzetlen hazafias törekvésükért. A siker el nem marad.

— **A jégpályán.** X. hölgy, ki Y. által udvaroltat magának, — udvarlóját halkán figyelmezteti mondván: nézze csak, hogy udvaroltat magának ama nő; már még is szemtelenség ilyen nyilvános helyen ennyire kompromitálni magát! A megszállított udvarló szinte egészen halkán következőleg válaszol: ne ítéljen nagysád, nehogy megítéltessék; — egy nebulo kihallgatta őket.

— **Tornallyán** f. hó 11-ikén volt az „Olvasó kör”, bálja. A mulatság, mely zavartalan jó kedvvel reggeli 6 óráig tartott, szép összeget jövedelmezett a kör pénztárába. A bálfényét emelte a díszes hölgy közönség. Résztvettek Hegyessy Lászlóné, Szontagh Zoltánné, Tornallyai Dezsőné, Fodor Gusztávné, Tomesányi Lászlóné, Jankovich Józsefné, Schimdhauer Károlyné, Fodor Károlyné, Sárkány S-né Mészáros K-né, Török, Vadnay nővérek, Tóth Jolán, Keveczy Panna, Lukács Irma, Dopsa Jolán, Serváth Aranka stb.

— **Putnokon** az „Egyenlőségi kör” f. hó 11-ikén tartott saját könyvtára javára zártkörű táncmulatságot, melyet derült jó kedv fűszerezet. A táncosnők közül levelezőnk felemlíti: Tóth Ilona, Istvánfy Amalia, Pósa Mariska, Katona Jolán, Kovács Juliska, Lolok Anna, Osvárt Irma, kisasszonyokat s Ujházyt, Gánóczyné, dr. Löwyné, Kiszely-Ronayné, Fischerné, Strömpfné, Martonné stb. urhölgyöket.

— **Gyilkosság.** Folyó hó 6-án borzasztó brutális bűntettnek volt színhelye a Söreg felévivő országot. Említett napon ugyanis Varga József, söregi gazda a füleki vásárról jövet szekere vetté Pataki Ferencz ajnácskői lakost. Csoma községbe érve megálltak fujtatni s Varga bement a koresmába, Pataki pedig, hogy a sokáig benmaradót indulásra ösztönözze elindította a lovakat azokkal lassan jó megszerte elhaladva megállott, mikor a tán rossz szándékot sejtő szekeres, Varga, dühösen utána iramodott s utólérve a szekerről lekaptott fejével úgy ütötte föbe a szekeren ülő Patakit, hogy az nyomba leszédült; a brutális gyilkos még azután több ütést mért a szerencsétlenre s miután már eszméletlen hevert, szekereéről az ut mellé ledobta, maga pedig csendesen haza ballagott. Nem sokára egy utánok jövő söregi fuvaros szekere Söregre vitte be a szerencsétlen áldozatot, miért a már otthon levő Varga József oly dühbe jött, hogy a könyörületlen fuvarost szintén agyonütéssel fenyegette emberbaráti tetteért. Pataki Ferencz, ki igen becsületes, jámbor és munkaszerető fiatal ember volt, nehéz sebeiben f. hó 12-én meghalt. Özvegy édesanyja és öt kiskorú testvére siratja benne a család fentartóját. A gyilkos Varga József elfogatott.

Zichy Jenő gróf a kereskedelmi minisztérium költségvetése alkalmával határozati javaslatot ad be, mely utasítja a kormányt, hogy minden állami munkát csak magyar iparosok által legyen köteles készíttetni; továbbá hogy a közös kormány által készített munkák a quota arányában szintén magyar iparosoknak adassanak. A határozati javaslat jó órában született. Aláíróinak száma kétszázal több s így elfogadása kétségtelen.

Gondatlanság. Uza-Panyit mellett a „Szemszúrón” egy béresnek gyermekét, mialatt a szülék távol voltak, egy sertés borzasztó módon összemarta; nemesek füleit, de mindkét kezének fejét teljesen elrágta; a hazatérő

anya a borzasztó látványra elvesztette eszméletét. A kised életéhez kevés a remény.

A kít megugrasztottak. F. I. feledi lakos hires marhakereskedő, ki egykor-máskor szereti a jó üzletet s ha szerit teheti sokszor vásárol hitelt. A legközelebbi losonezi vásáron találkozott nógrádi kollégáival, kiknek némi neheztelésük volt rá, a mennyiben a legközelebbi üzlet alkalmával némi differentia kiegyenlítésül maradt. — Mindazáltal betértek szokás szerint egy kis áldomásra, hol hol az illető a lelkiismeret furdalása, vagy talán a feléje lövelő gyilkos szempillantásoktól annyira megijedt, hogy teljesen eszmélkül futott haza s két napig környezői valóban örültek is tartották, sőt orvosilag meg is vizsgáltatták, az orvos dupla porozio szilvriumot rendelt, mi a mint mondják teljes gyógyulást eredményezett.

— **Egy csókért száz tojás.** A mult héten történt a feledi vásáron, hogy egy serkei paraszt legény nagy csoport nép szemelátára épen egy mézeskalácsos sátor előtt megesókolt egy egészen ismeretlen esinos paraszt leányt, csupa legénykedésből. A leánynak hirtelen keze hátrafordult, tán hogy esattanósan fizesse ki az arzátlankodót; ettől való ijedtében aztán a legény majdnem feldöntötte a sátort s vagy százdarab tojást a mézes kalácsos által bevásárlottakat összetört. Természetes, hogy bekisérték a hetyke Don Juant, kinek a bíró előtt kellett azon szomorú belátásra jutni, hogy mégis csak drágán van megfizetve száz tojás árával egy lopott csók.

Dr. Diek kiszámította, hogy a világ teremtése óta az embereknek emberek ellen viselt háborúi 14.000.000.000 emberi életbe kerültek, ha ezen tekintélyes számú emberek kiterjesztett karokkal egymást megfogják, az így támadt láncz 14.583.330 angol mérföldnyi hosszú lenne, mely földünket 608-szor körül fogná. Ha a különféle háborukban elesettek mutató ujjai egyenes vonalban összeraknátnak, ezek magassága a holdat 600000 mértfölddel meghaladná; s ha valaki ezen mutatóujjak megszámlálására vállalkoznék, s ez a hét minden napján naponként 19 órát és minden órában 6000 ujjat számlálna, — 336 évig volna elfoglalva.

A luxus Angolországban oly nagy, hogy egy arany-nyal himzett zsebkendő gyakran 300 ezüst forintba kerül.

Hogy fizették hajdan a hóhérokat? A „P. H.” egy kimutatást közöl a hóhérok díjazására nézve a középkorból. Ezen árszabály a következő volt: olajba elvasztásért 24 frt. kerékbe törésért 5 frt 30 kr., karddal való levágásért 15 frt 30 kr., négyfelé tagolásért 15 frt, darabokra szedésért 18 frt, égetésért 14 frt, akasztásért 10 frt, kizársal közreműködésért 2 frt, eltemetésért 1 frt spanyol eszma felhúzásért 5 frt, fül vagy orr levágásért 5 frt. — E fölsorolt honoráriumokon kívül akkor még szabad lakást is kapott a hóhér s mellé még némi „kedvezményben” is részesült.

— **Tudomány és nyelv.** Gyulai Pál a Kisfaludy-társaság mult vasárnapi közülését, mint elnök, igen érdekes beszéddel nyitotta meg, Müller Miksa, hírneves nyelvész egyik munkájával foglalkozván, melyben M. azt kívánja, hogy a kisebb nemzetek lemondván nyelvükről a tudományokban a négy világnyelv egyikét használják. Gyulai méltán elítéli e kívánságot. Hiába festi Müller előttünk oly lelkesülten — mondja Gyulai — a jövő boldogságot, minőn a nemzetek tudományban és nyelvben egyesülnek, csak azt mondjuk reá, mit Deák Ferencz mondott egy osztrák államférfiúnak, midőn előtte szép színekkel festette minő boldogság vár Magyarországra, ha egybeolvad Ausztriával: „Mennyivel nagyobb a menyői boldogság, és még sem akar senki meghalni.”

A hírlapok és foyóiratok száma jelenleg az egész világon 34274 s a kiadott példányok száma 10592 millió, azaz a föld minden lakosára mintegy 6 1/2 példány esik. Európára jut 19557 lap, Éjszak-Amerikára 12400, Dél-Amerikára 609, Ázsiára 775, a többi kevés egyéb világrészekre. Legtöbb (16500) lap jelenik meg angol nyelven, némétül 7800, francziául 3850, spanyolul 1600-nál több. A lapok közül 4020 jelenik meg naponként, 18274 hetenként.

Beküldetett: Az agio ingadozásának hatása a kereskedelmi forgalomra. Irta dr. Kovács Gyula, a miskolci kereskedelmi és iparkamara titkára. E művet, mely nem kis szakismeretet árul el s melyet a m. t. akadémia a „Dóra”-féle pályadíjjal jutalmazott, melegen ajánljuk a szakférfiak figyelmébe. Vettük továbbá a „Kised nevelés” című szakközlönnyt, melyet a szülék, kisednevelők s a nevelésügy barátjai számára Dömötör Géza igazgató szerkeszt. Előfizetési ára egy évre 4 frt. Minden esetre nélkülözhetlen közlönny a kisedneveléssel foglalkozók számára s dustartalma utasításokat foglal magába, melyek a kisedek testi és szellemi fejlesztésénél követendők.

Rövid hírek: Korai menyörgés. Garbonáz községben f. hó 3-án villámklis kíséretében oly erősen menyörgött, hogy a nagy rázkódás miatt az ablakok megrezdültek. — **Szürnyű vihar** dühöngött a mult héten az egyiptomi partokon. — **A leggazdagabb angol** a westminsteri herczeg, kinek 400 millió forintra rugó vagyona van és így 5%-ra számítva 2282 frankot költethet óránként. — **Vándorló kiállítás** akarnak rendezni az amerikaiak után az angolok is, mely a föld minden részébe szállítatik, hogy az angol piacot megszilárdítsa. — **Andrássy Manó** gróf Budapesten az egyetem-utczán levő emeletes házat lebontatja s helyébe díszes palotát akar építtetni.

Hivatalos közlemények.

Rimaszombati kir. tszék elnökétől.

Pályázati hirdetés!

112. sz. — A rimaszombati kir. törvényszéknél üresedésbe jött irnoki állomásra, mely után évi 500 frt fizetés és 100 frt lakpénz jár, a nagyméltóságú m. k. igazságügy-miniszter f. évi 225. j. m. e. sz. a. engedélyénél fogva pályázat hirdettetik, felhívának a pályázni kívánók, hogy szabályszerűen felszerelt folyamodványaik az 1882-ik év február hó 24-éig ézen kir. törvényszék elnökségénél nyujtsák be, a későbbben érkezendő folyamodványok figyelembe vételét nem fogják.

Rimaszombati, 1882. jan. 28.

Marton Rudolf. kir. tszéki elnök.

Szerkesztői üzenetek.

O. D. Levelünk értelmében kérjük szives közreműködését. Ny. L. Szívesen vesszük továbbra is. Súlyomi Nem álnév? Ismerkedjünk meg további érintkezés által. L. G. Nagyon vártuk a tudósítást. Valaki. Tárgyalmas miatt a jövő számban. Folytatását kérjük.

Piaczi árak: Rimaszombat, 1882. február hó 18-án tartott hetivásár alkalmával a gabonanemek és kapásnövények következőleg jegyeztettek:

	hectoliterenkint métermázsánként			
Buza	9.80	9.45 . .	11.50	11.00
Feles	6.65	6.50 . .	8.50	8.—
Rözs	6.65	6.50 . .	8.—	7.50
Árpa	5.10	4.80 . .	7.—	6.50
Zab	2.90	2.80 . .	7.00	6.50
Kukoricza	5.40	5.25		
Bab	12.00	9.00		
Kása	14.00	12.00		
Burgonya	2.50	2.30		
Széna, kötött	—	1.85		
Takarmány szalma	—	0.45		
Alom-szalma	—	0.35		
Zsúp-szalma	—	1.10		

Felelős szerkesztő s laptulajdonos: **Pető Porubszki Pál.**

H I R D E T É S E K.

Igen fontos nők részére!

Hogy a közelgő tavaszi idényre raktáramat az újabb divatnak megfelelően felszerelhessem:

percalin, flanel!

s más hasonló árúkból álló mostani készletem **árait tetemesen leszállítottam**, mire a t. cz. közönség becses figyelmét ezennel tisztelettel felhívom,

Rimaszombat, 1882. febr. 17.

Tibély S. A.

Meghívás.

A „gömörmegyei nép- és iparbank” részvényesei

folyó évi február hó 28-án d. e. 9 órakor a „HÁROM RÓZSA” nagy termében tartandó

rendes közgyűlésre

ezennel meghívának.

A KÖZGYŰLÉS TÁRGYAI:

1. Igazgató- és felügyelő-bizottság évi jelentése.
2. Mérleg jóváhagyása s ennek folytán az igazgató- és felügyelő-bizottság felmentése.
3. Az osztalék megállapítása.
4. Igazgatóság és felügyelő-bizottság választása.

Rimaszombat, 1882. február 9-én.

Az igazgatóság.

Felhívás!

Felhívom a t. gazdaközönséget, hogy a mult évben a budapesti állatkiállításán vett és ugyanott I-ső díjjal jutalmazott telivér

beerni-faj bika

mai naptól tek. D r a s k ó c z y László ur gazdaságában Alsó-Kálosán **6 o. é. forintért fedez.**

Alsó-Kálosán, 1881. február 15.

Szládek Ignác,
gazd. intéző.